

Antwoordmodel bij alternatief eindexamen

Els Stronks, april 2020

Opgave 1

- a) Verschillen ten aanzien van syntax (grammatica): de zinnen die in de toespraak van minister-president Den Uyl worden gebruikt, zijn over het algemeen langer en daardoor ingewikkelder dan de zinnen uit de toespraak van minister-president Rutte. Verschillen ten aanzien van semantiek (woordkeus): wanneer minister-president Den Uyl het over het Nederlandse volk, zijn publiek, heeft, maakt hij gebruik van de woorden 'Wij moeten beseffen met elkaar'. Wanneer Rutte het over zijn publiek heeft maakt hij gebruik van de woorden 'Samen'. Hij maakt dat 'wij' dus nog iets explicieter, laat het niet alleen van de keuze van persoonlijke voornaamwoorden afhangen.

Verschillen ten aanzien van pragmatiek (aanspreekvormen):

In de toespraak van minister-president Den Uyl wordt het publiek meerdere keren aangesproken in een wij-vorm. Dit gebeurt ook in de toespraak van minister-president Rutte, alleen wordt hier eerst de ik-persoon (Mark Rutte) benoemd. Bij de toespraak van Den Uyl betreft hij zichzelf bij de wij-vorm, terwijl Rutte zichzelf als 'ik' apart benoemd naast de 'wij'.

- b) Het fragment van Rutte begint met 'ik', maar in de beide fragmenten wordt geprobeerd om alle Nederlanders het gevoel te geven dat we samen zijn en dat we samen moeten werken om te crisis de kop in te drukken.
- c) Het verschil zit hem wellicht in de tijd waarin de beide toespraken werden gehouden. De toespraak van Den Uyl werd gehouden in 1973 en de toespraak van Rutte werd gehouden in 2019. In het fragment van Den Uyl zijn duidelijk een aantal woorden te zien die nu door de meeste Nederlanders niet meer gebruikt worden, zoals: 'levensgedrag' en 'zo bezien'. De toon is over de hele linie formeler. De verhouding tussen minister-president en de Nederlanders is kennelijk informeler geworden. Verschil kan ook zitten de in aard van de urgentie: bij de toespraak van Rutte wordt er gevraagd om de medewerking van alle 17 miljoen Nederlanders om een virus in te dammen. Bij de toespraak van Den Uyl wordt er gevraagd om de medewerking van Nederlanders om te voorkomen dat de grondstoffenvoorraad niet enorm wordt aangetast. Het lijkt erop dat ook de urgentie van de boodschap verschilt tussen de twee toespraken. Bij de toespraak van Rutte is het nog belangrijker dat mensen het begrijpen en ernaar handelen, omdat er directe gevolgen zijn voor de volksgezondheid. Daarom zou Rutte ervoor kunnen hebben gekozen om gebruik te maken van simpeler taalgebruik, zodat de boodschap voor elke Nederlander te begrijpen is. In het geval van Den Uyl is die medewerking niet noodzakelijk: toen werden Nederlanders geconfronteerd met de gevolgen van pompsluitingen, en kon de overheid zelf maatregelen nemen waar de inzet van burgers niet voor vereist was.
- d) Een mogelijke vergelijkingsopdracht zou kunnen zijn dat er voor de woorden die zijn gebruikt in de toespraak van Den Uyl synoniemen worden gezocht die passen bij het taalgebruik uit het jaar 2019. Als deze synoniemen voorkomen in de toespraak van Rutte dan is mogelijk te constateren dat het verschil in taalgebruik voortkomt uit een verschil in tijdsgeest.

Ook denkbaar: kijken of bepaalde woorden in beide teksten veel voorkomen. Of je zou kunnen onderzoeken welke aanspreekvormen in beide teksten worden gebruikt,

je of u, of ik of wij. Je zou ook kunnen onderzoeken of de structuur van beide teksten overeen komt.

Opgave 2

- a) De toespraak van Rutte begint met het afkondigen van een voorspelling: veel Nederlanders zullen besmet raken met het Coronavirus. Daarna wordt er uitgelegd welke twee ontwikkelingen het virus kunnen afremmen: het uitvinden van een vaccin of het opbouwen van groepsimmunititeit. Het begrip groepsimmunititeit wordt verder toegelicht, aan de hand van een visueel plaatje: een beschermende muur om kwetsbare mensen heen. Vervolgens wordt er in gegaan op de drie mogelijke reacties van de overheid: het virus maximaal controleren, het virus onbeheerst zijn gang laten gaan en eindeloos proberen het virus tegen te gaan door het land op slot te gooien. Bij deze scenario's wordt niet alleen een begripsomschrijving gegeven, maar ook een lijst van voor- en nadelen. Ter conclusie stelt Rutte dat de maatregelen die de overheid tot dan toe heeft genomen, zoals het sluiten van de horeca, toepasselijk zijn op scenario één.
- b) De toespraak van de Rutte bleek onduidelijk, omdat er nergens in de toespraak wordt aangegeven wat particulieren moeten doen om ervoor te zorgen dat scenario één werkelijkheid wordt. De instructies die aansluiten op de hoofdregel ontbreken bijvoorbeeld. De hoofdregel is scenario één. Er wordt alleen gesproken over de maatregelen die de overheid heeft genomen: 'Alle adviezen tot nu toe, alle maatregelen die eerder zijn afgekondigd zijn op het 1e scenario van 'maximaal controleren' gericht. Van de relatief eenvoudige richtlijnen om geen handen te geven, vaker handen te wassen en anderhalve meter afstand te houden tot ingrijpende maatregelen als het verbieden van grotere bijeenkomsten en sluiting van de horeca.' Ook wordt er gesproken over 'adviezen' en niet over concrete instructies. Ander voorbeeld van een onduidelijkheid: Rutte zegt in de toespraak: 'De realiteit is ook dat de komende tijd een groot deel van de Nederlandse bevolking met het virus besmet zal raken.' Hiermee bedoelt Rutte dat het onvermijdelijk is dat veel Nederlanders besmet zullen raken met het coronavirus. Veel Nederlanders interpreteerden dit als dat het niet erg is als ze maatregelen aan hun laars lappen, omdat ze denken dat ze toch wel ziek moeten worden. Als iedereen echter tegelijk ziek wordt kunnen de ziekenhuizen dat niet aan.
- c) Dat laatste fragment zou herschreven kunnen worden als: 'Het is belangrijk dat de ziekenhuizen niet overbelast raken. Blijf daarom zo veel mogelijk binnen, als u toch naar buiten gaat, vermijdt dan contact met anderen door op minimaal anderhalve meter afstand van elkaar te blijven. Als u deze maatregelen opvolgt is er nog steeds een kans dat u besmet kan worden met het coronavirus. Wees daarom voorzichtig, maar houdt er ook rekening mee dat u ziek kan worden.'
- d) De lay-out die beter zou helpen bij het doen overdragen van de boodschap van de toespraak is een apart vlak waarin puntsgewijs wordt uitgelegd aan welke maatregelen men zich moet houden. Deze maatregelen moeten worden afgezonderd van de rest van de tekst, zodat men weet dat de rest van de toespraak dient als een uitleg bij de genomen maatregelen. Men weet dan waarom bepaalde maatregelen zijn genomen.

Opgave 3

- a) De koning heeft geen wetgevende, rechtsprekende of uitvoerende bevoegdheden als het gaat om het handhaven van de wet. Rutte is verantwoordelijk voor het beleid omtrent het Coronavirus. Rutte laat daarom in zijn toespraak weten, nadat hij zijn medeleven heeft geuit voor de mensen die leiden aan het Coronavirus en hun families, dat hij wil proberen om de risico's te beperken voor ouderen en mensen met een zwakke gezondheid. De koning heeft in sociaal-cultureel perspectief een meer ceremoniële waarde. De koning gaat daarom ook dieper in op zijn medeleven met de Nederlandse bevolking, door aan te geven dat hij gevoelens van angst, eenzaamheid en verdriet herkent. Vanuit sociaal-cultureel perspectief is Rutte er vooral voor de praktische oplossingen en beleidsrichtlijnen. Nadat hij kort zijn medeleven heeft uitgesproken gaat hij dan ook kordaat over op de maatregelen die hij zal treffen om toekomstig verdriet tegen te gaan.
- b) In de tekst van het reclamelied van Fluitsma & Van Tijn wordt uitgegaan van individualisme. De Nederlandse bevolking moet geen regels worden opgelegd, maar ze moet met rust worden gelaten. In het lied wordt gezegd dat Nederlanders zich niet de wetten voor laten schrijven. Het beleid van Rutte gaat ervan uit dat alle Nederlanders het beste met elkaar voor hebben en elkaar helpen zonder dat de overheid hen daartoe verplicht: het laat dus de ruimte die het lied vraagt. Aan de andere kant is het in het tijd van crisis wel belangrijk dat de overheid duidelijk strikte regels opstelt, omdat er strenge maatregelen getroffen moeten worden. Hoe dat moet, daar is liedtekst niet duidelijk over en Rutte heeft in deze toespraak duidelijk moeite om daar vorm aan te geven, gezien de vrij onduidelijke manier waarop hij zijn adviezen/instructies brengt.

Opgave 4

- a) Willem-Alexander stelt zichzelf op als een onderdeel van een collectief (de Nederlandse bevolking). Hij geeft aan dat hij dezelfde soort gevoelens, gevoelens van verdriet vanwege het niet kunnen bezoeken van een familielid, kent als de rest van het Nederlandse volk. Willem-Alexander spreekt over 'Uw verdriet als Uw geliefde, Uw moeder, vader, oma of opa niet kunt bezoeken in het verpleeghuis'. Hij heeft het er niet over dat hij zijn eigen familieleden momenteel niet zou kunnen bezoeken in een verpleeghuis. Over hem zelf horen we niets, terwijl in het Wilhelmus de 'ik' juist alleen reflecteert op wat de huidige ellende van anderen voor indruk op hem maakt. Van Oranje legt uit dat de strijd met Spanje hem doet erbarmen en dat hij verdriet voelt wanneer hij mensen ziet verarmen. Van Oranje maakt gebruik van een beeldspraak (zijn hart bloed bij de gedachte aan de Nederlanders die tegen de Spanjaarden vechten). Willem van Oranje probeert niet de gevoelens van de Nederlandse bevolking te erkennen en vervolgens uit te leggen dat hij deze gevoelens deelt, alle aandacht gaat uit naar omschrijving van zijn eigen innerlijk.

Opgave 5

Schrijfpodracht A, in twee varianten.

variant 1

Breng de gezondheid van andere burgers niet in gevaar. Zorg ervoor dat de medewerkers van de gezondheidszorg niet overbelast raken.

Hoe voorkom ik dat ik de gezondheid van andere burgers niet in gevaar breng en het gezondheidszorgsysteem niet overbelast raakt?

Probeer zo min mogelijk naar buiten te gaan: alleen wanneer het nodig is. Wanneer je naar buiten gaat houdt 1,5 meter afstand van mensen waarmee je niet samenwoont.

Probeer contact met ouderen of mensen met een zwakke gezondheid zoveel mogelijk te vermijden.

Doneer spullen die gebruikt kunnen worden voor de bescherming tegen het Coronavirus, zoals mondkapjes of handschoenen, te doneren aan medewerkers van de gezondheidszorg. Hierdoor raken mensen in de gezondheidszorg minder snel ziek en raakt het gezondheidszorgsysteem minder snel overbelast.

Doelboodschappen voor ouderen en mensen met een zwakke gezondheid. Hierdoor hoeven zij minder naar buiten en daalt de kans van besmetting. Hierdoor kan het aantal ziekenhuisopnames afnemen.

Tijdens een gezondheidscrisis is het belangrijk om je zo sympathiek mogelijk op te stellen. Dit virus kan zich namelijk onopgemerkt verspreiden over de rest van de Nederlandse bevolking wanneer men zich niet aanpast. Om verdere verspreiding van het virus te voorkomen: ga zo min mogelijk naar buiten en wanneer je naar buiten gaat houdt dan 1,5 meter afstand tot andere burgers. Doneer medische apparatuur en hulpmiddelen die medewerkers in de gezondheidszorg kunnen gebruiken ter bescherming tegen het Coronavirus. Hierdoor zullen minder artsen en verpleegsters besmet raken, waardoor uiteindelijk het gezondheidszorgsysteem niet overbelast zal raken. Vermijd contact met ouderen en mensen met een zwakke gezondheid, zodat zij een kleiner risico lopen besmet te raken met het virus. Help ouderen en mensen met een zwakke gezondheid door boodschappen voor hen te doen. Hierdoor hoeven zij minder naar buiten en daalt wederom de kans op besmetting.

Variant 2

Het is belangrijk dat je thuis blijft als je ziek bent, er is een kans dat je corona hebt en dat je andere mensen zult besmetten. Als je niet thuis blijft kan je ervoor zorgen dat er mensen zullen sterven aan corona door jou. Wil je bloed aan je handen hebben?

Tegenvraag

Als ik anderhalve meter afstand houd van anderen is er toch niets aan de hand?

Antwoorden

Op sommige plekken is het erg moeilijk om anderhalve meter afstand van anderen te houden, bijvoorbeeld in de supermarkt.

Ook als je anderhalve meter afstand van anderen houdt is er een kans dat je anderen zult besmetten.

Als jij naar buiten gaat terwijl je ziek bent zullen anderen in jouw omgeving die zich ziek voelen minder geneigd zijn om thuis blijven, omdat jij het ook niet doet.

Blijf binnen als je je ziek voelt, er is een kans dat je besmet bent met het corona virus. Mogelijk kun je ook anderen besmetten met het virus met doden tot gevolg, ook als je anderhalve meter afstand houdt van anderen. Op sommige plekken kun je soms niet eens anderhalve meter afstand van elkaar houden, zoals in de supermarkt. Daarnaast zullen andere mensen die zich ziek voelen eerder geneigd zijn om naar buiten te gaan als ze zien dat andere zieken ook naar buiten gaan. Blijf binnen als je ziek bent, zodat we zo snel mogelijk weer met z'n allen naar buiten kunnen.

Schrijfpodricht B

Iedereen wil graag naar buiten,

daar kunnen we nu naar fluiten.

Iedereen moet nog even volhouden,

dan redden we de ouden.